УДК 351:323.21:316.42(477)
DOI https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2026.5/15

Пархоменко-Куцевіл О. І.
https://orcid.org/0000-0002-0758-346X
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ПУБЛІЧНО-МЕРЕЖЕВЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ІНТЕГРАЦІЇ ДЕРЖАВИ, ГРОМАД ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ЄДИНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

У статті досліджено публічне мережеве врядування як сучасний механізм інтеграції держави, територіальних громад та інститутів громадянського суспільства у процесі формування єдиного гуманітарного простору України. Обґрунтовано теоретичні засади мережевого врядування та розкрито його роль у трансформації традиційних ієрархічних моделей публічного управління в партнерські системи взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, неурядовими організаціями, закладами освіти і науки, суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами. Визначено інституційний, організаційний, правовий, інформаційний, комунікаційний і цифровий складники механізму публічного мережевого врядування, спрямованого на забезпечення ефективної координації суб'єктів гуманітарної політики.

Акцентовано, що формування єдиного гуманітарного простору потребує не лише централізованого державного регулювання, а й розвитку стійких горизонтальних мереж взаємодії, заснованих на принципах відкритості, довіри, субсидіарності, інклюзивності, взаємної відповідальності та громадянської участі. Особливу увагу приділено значенню цифрових технологій як інструментів посилення комунікації, забезпечення прозорості процесів прийняття управлінських рішень, розширення можливостей участі громадян та створення інтегрованих платформ взаємодії між різними стейкхолдерами.

Доведено, що публічне мережеве врядування є дієвим інструментом зміцнення соціальної згуртованості, збереження національної ідентичності, подолання фрагментарності гуманітарної політики та підвищення резильєнтності українського суспільства в умовах воєнних викликів і процесів європейської інтеграції. Обґрунтовано необхідність формування інституційних засад та практичних інструментів мережевої взаємодії держави, територіальних громад і громадянського суспільства як передумови сталого гуманітарного розвитку та повоєнного відновлення України.

Ключові слова: *гуманітарна політика, гуманітарна сфера, гуманітарний простір, державна політика, державне управління, публічно-мережеве врядування, європейська інтеграція, єдність гуманітарного простору, механізми державного управління, міжкультурний діалог, національна ідентичність.*

Постановка проблеми. Поглиблення процесів децентралізації, європейської інтеграції, цифрової трансформації публічного управління та необхідність консолідації українського суспільства в умовах повномасштабної війни зумовлюють потребу у впровадженні нових моделей взаємодії між державою, територіальними громадами, інститутами громадянського суспільства, бізнесом і громадянами. Традиційні ієрархічні підходи до державного управління дедалі меншою мірою забезпечують ефективне вирішення складних гуманітарних викликів, що потребують міжсекторальної координації, широкої участі заінтересованих сторін та спільної відповідальності за прийняття управлінських рішень.

Формування єдиного гуманітарного простору України набуває особливого значення в умовах воєнних загроз, інформаційної агресії, вимушеної міграції населення, соціальної поляризації та необхідності відновлення людського потенціалу держави. Забезпечення культурної, освітньої, інформаційної та ціннісної єдності суспільства

© Пархоменко-Куцевіл О. І., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

потребує створення ефективних механізмів координації діяльності органів публічної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, волонтерського сектору, наукової спільноти та інших суб'єктів гуманітарної політики.

За таких умов публічно-мережеве врядування розглядається як сучасний механізм інтеграції державних і недержавних акторів, заснований на партнерстві, відкритості, довірі, горизонтальній взаємодії та спільному виробленні управлінських рішень. Його впровадження сприяє підвищенню інституційної спроможності органів публічної влади, забезпеченню ефективного використання суспільних ресурсів, розвитку громадянської участі та формуванню стійких комунікаційних мереж між усіма учасниками гуманітарної політики.

Наукове осмислення теоретичних засад, інституційних механізмів та практичних інструментів публічно-мережевого врядування має важливе значення для модернізації системи публічного управління України, зміцнення демократичного врядування, підвищення соціальної згуртованості та створення цілісного гуманітарного простору, здатного забезпечити стійкий розвиток держави в умовах сучасних глобальних і національних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання еволюції мережевого врядування та його сучасних концепцій досліджують Сандер ван ден Оорд, Пітер Кеніс, Йос Рааб та Барт Камбре, які систематизували сучасні підходи до визначення моделей мережевого врядування та проаналізували умови їх ефективності. Автори наголошують, що вибір конкретної моделі мережевого врядування має залежати від структурних, контекстуальних і міжорганізаційних характеристик мережі [1]. Теоретичні засади функціонування мереж у системі публічного управління розкрито у працях Джункі Кіма [2], який досліджує особливості координації та взаємодії між державними і недержавними суб'єктами. Проблеми демократичного врядування та участі громадянського суспільства в мережевих формах управління висвітлено у роботах Єви Сьоренсен [3], Пітера Богасона та Джульєт Муссо [4]. Єва Сьоренсен акцентує увагу на необхідності поєднання представницької демократії з альтернативними формами демократичного залучення суб'єктів мережевого врядування, тоді як Пітер Богасон і Джульєт Муссо наголошують на потенціалі мереж для розширення участі громадянського суспільства поряд із ризиками зниження підзвітності, рівності та демократичної легітимності [4].

Вагомий внесок у розвиток концепції мережевого публічного врядування зробив Ентоні Бовейрд [5], який досліджував проблематику узгодження інтересів різних стейкхолдерів та створення суспільної цінності в умовах взаємодії публічних і непублічних суб'єктів. Джеррі Стокер [6] обґрунтував концепцію управління через створення суспільної цінності, розглядаючи мережеву взаємодію, діалог і партнерство як важливі передумови модернізації публічного управління [6]. Ї Хе [7] досліджує вплив структури управлінських мереж на результативність публічного врядування. Вегнер Д. та Верскооре Й. [8] аналізують практичні механізми функціонування мережевого врядування. Ван Хун та Ран Бін [9] здійснюють порівняльний аналіз концепцій мережевого та колаборативного врядування.

Попри значну кількість досліджень, у сучасній науковій літературі відсутнє комплексне дослідження публічного мережевого врядування саме як механізму інтеграції держави, територіальних громад та інститутів громадянського суспільства у формуванні єдиного гуманітарного простору України. Недостатньо розробленими залишаються питання інституційного забезпечення такої взаємодії, механізмів координації суб'єктів гуманітарної політики, цифрової підтримки мережевої взаємодії, забезпечення демократичної легітимності та підзвітності мереж, а також адаптації міжнародних моделей мережевого врядування до умов воєнного стану, європейської інтеграції та повоєнного відновлення України. Це визначає потребу в подальшому розвитку теоретико-методологічних засад та практичних механізмів публічного мережевого врядування у гуманітарній сфері.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та визначенні особливостей публічно-мережевого врядування як сучасного механізму інтеграції держави, територіальних громад і громадянського суспільства у процесі формування єдиного гуманітарного простору України, а також у розкритті інституційних, організаційних, інформаційно-комунікаційних та цифрових інструментів забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів гуманітарної політики в умовах сучасних викликів та європейської інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Публічно-мережеве врядування в сучасній теорії та практиці публічного управління розглядається як якісно нова модель організації управлінських процесів, що ґрунтується на горизонтальній взаємодії державних інституцій, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, біз-

несу, наукової спільноти та громадян. На відміну від традиційної ієрархічної моделі державного управління, яка базується на централізованому прийнятті рішень, мережеве врядування передбачає формування стійких партнерських зв'язків між усіма учасниками публічної політики, колективне вироблення управлінських рішень, розподіл відповідальності, відкритість інформації та використання механізмів постійної комунікації. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку демократичного врядування, орієнтованого на спільне створення суспільної цінності, підвищення довіри до органів влади та забезпечення максимальної участі громадськості у процесах вироблення і реалізації державної політики. Дослідження міжнародних організацій свідчать, що саме мережеві моделі управління забезпечують більш високий рівень адаптивності держави до кризових явищ, ефективніше використання ресурсів та швидшу координацію між різними суб'єктами публічного управління [10].

Концепція публічно-мережевого врядування ґрунтується на положеннях теорії мереж, відповідно до яких соціально-економічні та гуманітарні процеси більше не можуть ефективно регулюватися виключно адміністративними методами. Складність сучасних суспільних викликів потребує інтеграції ресурсів багатьох суб'єктів, кожен із яких володіє власними компетенціями, інформацією та інституційними можливостями. Саме тому управління дедалі більше набуває ознак мережевої взаємодії, у межах якої держава перестає бути єдиним центром прийняття рішень і виконує функції координатора, модератора та інтегратора діяльності різних учасників. У такій системі значно зростає роль громад, громадських організацій, волонтерських рухів, професійних асоціацій, експертного середовища та міжнародних партнерів, які стають повноправними учасниками реалізації публічної політики. Саме взаємна довіра, прозорість, відкритий обмін інформацією та спільна відповідальність формують основу ефективного мережевого врядування.

Для України розвиток публічно-мережевого врядування набуває особливого значення в умовах воєнної агресії, масштабної гуманітарної кризи, процесів післявоєнного відновлення та європейської інтеграції. Повномасштабна війна продемонструвала, що жоден державний орган не здатний самостійно забезпечити реалізацію всього комплексу гуманітарних, соціальних, інформаційних, освітніх та культурних завдань. Практика останніх років засвідчила ефективність широкої співпраці центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, добровольчих формувань, волонтерських організацій, міжнародних гуманітарних місій, благодійних фондів, бізнесу та місцевих громад. Саме така багаторівнева взаємодія забезпечила швидке реагування на гуманітарні виклики, організацію евакуації населення, підтримку внутрішньо переміщених осіб, відновлення соціальної інфраструктури та безперервність надання публічних послуг навіть за умов активних бойових дій.

Єдиний гуманітарний простір України є складною багаторівневою системою суспільних відносин, що охоплює сферу освіти, науки, культури, інформаційної політики, історичної пам'яті, національної ідентичності, соціального захисту, молодіжної політики, забезпечення рівного доступу громадян до гуманітарних благ і послуг незалежно від місця проживання. Його формування передбачає не лише вироблення єдиної державної гуманітарної політики, а й створення ефективних механізмів взаємодії між усіма суб'єктами її реалізації. В умовах війни гуманітарний простір набуває додаткового значення як інструмент зміцнення суспільної згуртованості, подолання соціальних розривів, протидії дезінформації, підтримки національної ідентичності та забезпечення реінтеграції постраждалих територій. Саме тому інтеграція держави, громад та громадянського суспільства стає одним із ключових чинників забезпечення стійкості українського суспільства.

Механізм публічно-мережевого врядування у формуванні єдиного гуманітарного простору України доцільно розглядати як комплексну багаторівневу систему управління, що забезпечує інтеграцію державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, бізнесу, наукових та освітніх установ, міжнародних організацій і громадян навколо реалізації спільних гуманітарних цілей. На відміну від традиційної адміністративної моделі, де управлінські рішення приймаються переважно централізовано, мережевий підхід базується на принципах горизонтальної взаємодії, партнерства, координації та спільної відповідальності за досягнення визначених суспільних результатів. Такий механізм створює умови для переходу від фрагментованого управління окремими галузями гуманітарної сфери до інтегрованої моделі вироблення та реалізації публічної політики, що враховує взаємозалежність освіти, науки, культури, інформаційної безпеки, молодіжної політики, соціального захисту, охорони культурної спадщини та розвитку громад.

Структурно механізм публічно-мережевого врядування складається з декількох взаємопов'язаних компонентів, кожен із яких виконує окрему функцію, але лише їх комплексне функціонування забезпечує досягнення стратегічних цілей гуманітарної політики. Перший компонент становить інституційний механізм, який охоплює систему суб'єктів публічного управління, їх компетенції, повноваження та форми взаємодії. До нього належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, обласні та районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, агенції регіонального розвитку, громадські ради, консультативні органи, громадські організації, професійні асоціації, благодійні фонди, волонтерські об'єднання, освітні та наукові установи, міжнародні партнери. У межах мережевого врядування всі зазначені суб'єкти не перебувають у жорсткій вертикальній підпорядкованості, а формують систему горизонтальних комунікацій, заснованих на взаємному обміні інформацією, ресурсами та управлінськими рішеннями.

Другим компонентом виступає нормативно-правовий механізм, який визначає правила функціонування всієї мережі взаємодії. Його призначення полягає у створенні єдиних правових засад партнерства між державою, громадами та громадянським суспільством, забезпеченні відкритості діяльності органів влади, регулюванні процедур консультацій із громадськістю, громадської участі, міжмуніципального співробітництва, реалізації публічно-приватного партнерства, розвитку електронної демократії та цифрового врядування. Важливою функцією нормативно-правового забезпечення є також визначення механізмів відповідальності всіх учасників мережі, процедур моніторингу реалізації гуманітарної політики, оцінювання її результативності та громадського контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Третій компонент утворює організаційний механізм, що включає систему координаційних структур і процедур, які забезпечують узгодження діяльності всіх учасників гуманітарної політики. До його інструментів належать міжвідомчі координаційні ради, тематичні робочі групи, міжсекторальні комісії, регіональні гуманітарні платформи, спільні проєктні офіси, консультативно-дорадчі органи, експертні ради, тимчасові координаційні центри, створені для вирішення окремих гуманітарних проблем. Їх діяльність спрямована на формування єдиної стратегічної позиції щодо розвитку гуманітарної сфери, координацію державних і місцевих програм, об'єднання фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів, уникнення дублювання функцій та забезпечення оперативного реагування на нові суспільні виклики.

Невід'ємною складовою механізму є інформаційно-комунікаційний компонент, який забезпечує постійний обмін інформацією між усіма суб'єктами мережевого врядування. Його функціонування передбачає створення відкритих інформаційних ресурсів, інтегрованих баз даних, систем електронної взаємодії, публічних консультацій, громадських обговорень, форумів, комунікаційних платформ та цифрових каналів взаємодії. Саме ефективна комунікація формує необхідний рівень довіри між учасниками мережі, сприяє виробленню узгоджених управлінських рішень, своєчасному виявленню проблем та підвищенню прозорості гуманітарної політики. Водночас відкритий інформаційний простір стає важливим інструментом протидії дезінформації, інформаційним маніпуляціям та іншим гібридним загрозам, що особливо актуально в умовах війни [11].

Особливого значення в сучасних умовах набуває цифровий компонент механізму публічно-мережевого врядування. Його основу становлять цифрові платформи взаємодії органів влади, електронні системи громадської участі, інструменти електронної демократії, системи електронного документообігу, відкриті державні реєстри, геоінформаційні системи, хмарні технології, сервіси аналізу великих масивів даних, засоби штучного інтелекту та цифрової аналітики. Використання сучасних цифрових технологій значно підвищує швидкість обміну інформацією, якість управлінських рішень, прозорість діяльності органів влади, ефективність моніторингу виконання програм та рівень залучення громадян до процесів вироблення гуманітарної політики. Цифровізація також створює можливості для формування єдиного цифрового гуманітарного простору, який об'єднує інформаційні ресурси різних органів влади та забезпечує рівний доступ громадян до гуманітарних послуг незалежно від території проживання.

Функціонування механізму публічно-мережевого врядування базується на системі взаємопов'язаних принципів, які визначають його зміст і практичну реалізацію. Принцип відкритості передбачає максимальну прозорість діяльності органів публічної влади, доступність інформації та відкритість процесу прийняття рішень. Принцип партнерства забезпечує рівноправну взаємодію всіх учасників мережі незалежно від їх організаційно-правового статусу. Принцип субсидіарності

означає передачу управлінських повноважень на той рівень, де вони можуть бути реалізовані найбільш ефективно, із максимальним врахуванням потреб місцевих громад. Принцип інклюзивності гарантує залучення до вироблення гуманітарної політики всіх соціальних груп, включаючи молодь, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб з інвалідністю, представників національних меншин та інших категорій населення. Принцип взаємної відповідальності передбачає розподіл відповідальності між усіма учасниками мережі за результати реалізації гуманітарної політики, а принцип орієнтації на суспільний результат визначає кінцевою метою не виконання формальних процедур, а підвищення якості життя населення, зміцнення соціальної згуртованості та забезпечення стійкого розвитку держави.

Практична реалізація такого механізму передбачає створення постійно діючих міжвідомчих координаційних платформ із питань гуманітарного розвитку, розвиток міжмуніципального співробітництва, формування регіональних гуманітарних кластерів, впровадження цифрових платформ громадської участі, механізмів партисипативного бюджетування, громадської експертизи, електронних консультацій, спільного стратегічного планування та міжсекторального проєктного управління. Важливими інструментами виступають також механізми співфінансування гуманітарних програм за участю державного бюджету, місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги, донорських організацій, благодійних фондів та соціально відповідального бізнесу. Такий підхід забезпечує концентрацію фінансових, кадрових, інформаційних та організаційних ресурсів навколо реалізації стратегічних гуманітарних пріоритетів держави.

На нашу думку, механізм публічно-мережевого врядування є інтегрованою системою багаторівневої взаємодії, яка забезпечує узгодження інтересів держави, територіальних громад, громадянського суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів у процесі формування єдиного гуманітарного простору України. Його впровадження створює інституційні передумови для переходу до сучасної моделі демократичного врядування, що ґрунтується на довірі, партнерстві, цифровій взаємодії, колективній відповідальності та орієнтації на досягнення суспільно значущих результатів, забезпечуючи стійкість гуманітарної політики в умовах воєнних викликів, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави зазначити, що публічно-мережеве врядування виступає сучасним механізмом інтеграції держави, територіальних громад, громадянського суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів у процесі формування єдиного гуманітарного простору України. Його впровадження забезпечує перехід від адміністративно-ієрархічної моделі управління до партнерської системи спільного вироблення та реалізації гуманітарної політики, підвищує інституційну спроможність органів публічної влади, зміцнює суспільну згуртованість, сприяє розвитку демократичного врядування та створює передумови для сталого післявоєнного відновлення України відповідно до європейських стандартів публічного управління.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та науковому обґрунтуванні практичних механізмів публічно-мережевого врядування для забезпечення інтеграції держави, територіальних громад і громадянського суспільства у формуванні єдиного гуманітарного простору України.

Список літератури:

1. Van den oord S., Kenis P., Raab J., Cambré B. Modes of network governance revisited: Assessing their prevalence, promises, and limitations in the literature. *Public Administration Review*. 2023. № 83(6). P. 1564–1598. https://doi.org/10.1111/puar.13736

2. Kim J. Networks, network governance, and networked networks. *International Review of Public Administration*. 2006. № 11(1). P. 19–34. https://doi.org/10.1080/12294659.2006.10805075

3. Sørensen E. The Democratic Problems and Potentials of Network Governance. *European Political Science*. 2005. № 4(3). P. 348–357. DOI: 10.1057/palgrave.eps.2210033

4. Bogason P., Musso J.A. The Democratic Prospects of Network Governance. *The American Review of Public Administration*. 2006. № 36(1). P. 3–18. https://doi.org/10.1177/0275074005282581

5. Bovaird A. Public governance: balancing stakeholder power in a network society. *International Review of Administrative Sciences.* 2005. № 71(2). P. 217–228. https://doi.org/10.1177/0020852305053881

6. Stoker G. Public value management: A new narrative for networked governance? *American Review of Public Administration*. 2006. № 36(1). P. 41–57. https://doi.org/10.1177/0275074005282583

7. Yi H. Network Structure and Governance Performance: What Makes a Difference? *Public Admin Rev*. 2018. № 78. P. 195–205. https://doi.org/10.1111/puar.12886

8. Wegner D., Verschoore J. Network Governance in Action: Functions and Practices to Foster Collaborative Environments. *Administration & Society*. 2022. № 54(3). P. 479–499. https://doi.org/10.1177/00953997211024580

9. Wang H., Ran B. Network governance and collaborative governance: a thematic analysis on their similarities, differences, and entanglements. *Public Management Review.* 2023. № 25(6). P. 1187–1211. https://doi.org/10.1080/14719037.2021.2011389

10. OECD. Public Governance Review of Ukraine. URL: https://www.oecd.org/en/publications/public-governance-review-of-ukraine_7810f059-en/full-report/resilient-public-governance-in-ukraine_cdf4b466.html.

11. UNDP. Public Governance in Ukraine: Achieving Resilience, Rebuilding and Reconstruction. URL: https://www.undp.org/ukraine/projects/strengthening-evidence-based-recovery-ukraine

Parkhomenko-Kutsevil O. I. PUBLIC NETWORK GOVERNANCE AS A MECHANISM FOR INTEGRATING THE STATE, COMMUNITIES, AND CIVIL SOCIETY IN THE FORMATION OF A UNIFIED HUMANITARIAN SPACE OF UKRAINE

The article examines public network governance as a modern mechanism for integrating the state, territorial communities, and civil society institutions in the process of forming a unified humanitarian space of Ukraine. The study substantiates the theoretical foundations of network governance and reveals its role in transforming traditional hierarchical models of public administration into partnership-based systems of interaction among public authorities, local self-government bodies, non-governmental organizations, educational and scientific institutions, business entities, and citizens. The research identifies the institutional, organizational, legal, informational, communicative, and digital components of the public network governance mechanism aimed at ensuring effective coordination of humanitarian policy actors.

The article highlights that the formation of a unified humanitarian space requires not only centralized state regulation but also the development of sustainable horizontal networks based on openness, trust, subsidiarity, inclusiveness, mutual responsibility, and civic participation. Particular attention is paid to the importance of digital technologies as instruments for strengthening communication, ensuring transparency of decision-making processes, expanding citizen participation, and creating integrated platforms for interaction between different stakeholders.

The study proves that public network governance serves as an effective tool for strengthening social cohesion, preserving national identity, overcoming fragmentation of humanitarian policy, and increasing the resilience of Ukrainian society under conditions of military challenges and European integration processes. The necessity of developing institutional frameworks and practical instruments for network cooperation between the state, communities, and civil society is substantiated as a prerequisite for sustainable humanitarian development and post-war recovery of Ukraine.

Keywords: *humanitarian policy, humanitarian sphere, humanitarian space, public policy, public administration, public network governance, European integration, unity of the humanitarian space, public administration mechanisms, intercultural dialogue, national identity.*

Дата першого надходження статті до видання: 03.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026